

Mål C-523/07

Förfarande som anhängiggjorts av

A

(begäran om förhandsavgörande
från Korkein hallinto-oikeus)

”Civilrättsligt samarbete — Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar — Förordning (EG) nr 2201/2003 — Materiellt tillämpningsområde — Begreppet civilrättsliga frågor — Beslut om omhändertagande och placering av barn utanför hemmet — Barnets hemvist — Säkerhetsåtgärder — Behörighet”

Förslag till avgörande av generaladvokat J. Kokott föredraget den
29 januari 2009 I - 2808
Domstolens dom (tredje avdelningen) av den 2 april 2009 I - 2831

Sammanfattning av domen

1. *Civilrättsligt samarbete — Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar — Förordning nr 2201/2003 — Tillämpningsområde — Begreppet civilrättsliga frågor*
(Rådets förordning nr 2201/2003, skälen 5 och 10, artiklarna 1.1, 1.2 d och 2.7)
2. *Civilrättsligt samarbete — Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar — Förordning nr 2201/2003 — Begreppet hemvist i den mening som avses i artikel 8.1*
(Rådets förordning nr 2201/2003, skäl 12 och artikel 8.1)

3. *Civilrättsligt samarbete — Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar — Förordning nr 2201/2003 — Interimistiska åtgärder och säkerhetsåtgärder*
(Rådets förordning nr 2201/2003, artiklarna 20, 53 och 55 c)
4. *Civilrättsligt samarbete — Behörighet, erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar — Förordning nr 2201/2003 — Domstols behörighet*
(Rådets förordning nr 2201/2003, artikel 53)

1. Artikel 1.1 i förordning nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning nr 1347/2000 ska tolkas så, att ett beslut om att omedelbart omhänderta och placera ett barn utanför det egna hemmet omfattas av begreppet civilrättsliga frågor i den mening som avses i den bestämmelsen, när detta beslut har fattats med stöd av offentligrättsliga bestämmelser om skydd för barn.

(se punkt 29 samt punkt 1 i domslutet)

2. Eftersom artikel 8.1 i förordning nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning nr 1347/2000 inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för att bestämma betydelsen och räckvidden av begreppet hemvist, ska detta begrepp bedömas mot bakgrund av bestämmelsernas sammanhang och det mål som eftersträvas med förordningen, bland annat det mål som

framgår av dess skäl 12, enligt vilket behörighetsregler som fastställs i förordningen är utformade med hänsyn till barnets bästa och, i synnerhet, till kriteriet om närhet. Förutom barnets fysiska närvaro i en medlemsstat ska hänsyn alltså även tas till andra omständigheter som kan visa att denna närvaro på intet sätt är tillfällig eller sporadisk och att barnets hemvist avspeglar det förhållande att barnet i viss utsträckning är integrerat i socialt hänseende och i familjhänseende.

Begreppet hemvist, i den mening som avses i artikel 8.1 i förordning nr 2201/2003, ska därför tolkas så, att det motsvarar den plats som avspeglar det förhållande att barnet i viss utsträckning är integrerat i socialt hänseende och i familjhänseende. Härvid ska hänsyn tas till hur varaktig och regelbunden vistelsen i en medlemsstat är, förhållandena för vistelsen, skälen till vistelsen, förhållandena och skälen till att familjen flyttat till den andra medlemsstaten, barnets nationalitet, platsen och förutsättningarna för skolgången, barnets språkkunskaper samt dess familjeförhållanden och sociala band i denna medlemsstat. Det ankommer på den nationella

domstolen att fastställa barnets hemvist mot bakgrund av samtliga faktiska omständigheter i det enskilda fallet.

(se punkterna 33, 35, 38 och 44 samt punkt 2 i domslutet)

3. En nationell domstol får, med stöd av artikel 20 i förordning nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning nr 1347/2000, besluta om en säkerhetsåtgärd, såsom omhändertagande av barn, när följande villkor är uppfyllda:

- Åtgärden är brådskande.
- Åtgärden vidtas mot personer i den berörda medlemsstaten.
- Åtgärden är interimistisk.

Genomförandet av denna åtgärd och dess tvingande verkan ska fastställas i enlighet med nationell rätt. Efter det att säkerhetsåtgärden har vidtagits är den nationella domstolen inte skyldig att överlämna målet till en behörig domstol i en annan medlemsstat. Eftersom de interimistiska åtgärderna eller säkerhetsåtgärderna emel-

lertid är tillfälliga, kan den behöriga domstolen, mot bakgrund av omständigheterna kring barnets fysiska, psykologiska och intellektuella utveckling, vara tvungen att ingripa tidigt för att få till stånd slutliga åtgärder. Den nationella domstol som vidtagit interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder är därför skyldig att, i den mån det krävs för att tillvarata barnets bästa, direkt eller genom den centralmyndighet som utsetts i enlighet med artikel 53 i förordning nr 2201/2003 underrätta den behöriga domstolen i en annan medlemsstat om detta.

(se punkterna 47, 56, 59, 64 och 65 samt punkt 3 i domslutet)

4. En domstol i en medlemsstat ska, för det fall den helt saknar behörighet, förklara sig obehörig utan att den härvid är skyldig att överlämna målet till en domstol i en annan medlemsstat. I den mån det krävs för att tillvarata barnets bästa är den nationella domstol som självmant förklarat sig obehörig emellertid skyldig att direkt eller genom den centralmyndighet som utsetts i enlighet med artikel 53 i förordning nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning nr 1347/2000 underrätta den behöriga domstolen i en annan medlemsstat om detta.

(se punkt 71 samt punkt 4 i domslutet)